

ביאורים

אדם גדול נמדד בכך שיוודע להשפיע באופן חיובי על הכלל, אך עם זאת יודע גם לחוש את החסרונות של העולם ולהשתוקק לתיקונם. כמה מאיתנו חשים יום יום את החיסרון של בית המקדש, של הסנהדרין, של מלוכה וקיומן גלויות? כמה מאיתנו כואבים באופן תמידי את חילול השם הגדול שנגרם עקב הגלות? כמה מאיתנו ממררים בבכי כשרואים את 'השועלים' שהולכים ומבזים את קדושת מקום המקדש? כנראה שיש לנו עוד הרבה לעמוד על מנת להגיע למדרגת החסיד.

העניין המרכזי בחייו של החסיד הוא השאיפה לרומם את שם ה' בעולם ומתוך כך להגיע לתיקון העולם בדרכה של התורה. משימה זו לא יכולה להתבצע על ידי אדם פרטי, אלא רק על ידי אומה שלמה שמעשיה יהיו 'מודל' לחיקוי לכל העולם - זה התפקיד של עם ישראל. רק מתוך בניין מדינה וניהול ממלכה על פי אמות מוסר, הנהגת חיי החברה הישרים ומשפט צדק ניתן להיות 'מודל' לחיקוי לעמים אחרים. הנהגה עולמית זו לא יכולה להתבסס על חכמה אנושית, שכן לעולם לא יסכימו כל בני האדם לחוקה אנושית אחת. הסוציאליסטים יעדיפו את ערך הפרט, והקומוניסטים יטענו שערך הכלל חשוב יותר. לכן דרושה חכמה אלוהית. "עם זו יצאתי לי - תהילתי יספרו" רק מתוך סיפור בתהילתו של ה' שיובילו לאמונה בו, ניתן לקבץ את כל המין האנושי סביב "מוסר התורה" ולמלא את ייעודו של עם ישראל בתיקון העולם.

עקב הגלות נגדע מהלך זה, "כיון שגלו ישראל ממקומן - אין לך ביטול תורה גדול מזה" [חגיגה ה ע"ב]. קיום התורה של עם ישראל נפגע, הממלכה היהודית נהרסה, ועמה דעך 'המודל' לחיקוי ששימש עם ישראל.

חסרון זה מורגש אצל החסיד, לכן הוא מתאבל על החורבן שמונע מעם ישראל למלא את ייעודו - "לתקן עולם במלכות שדי".

הרחבות

• התפילה הציבורית וסגולות התפילה

ואף שלא תעשה בקשתי. ישנה מחלוקת בין חז"ל אם תפילת האדם מתקבלת תמיד. רב ענן סובר שכן: "אמר רב ענן אף שערי תפילה אינן ננעלים לעולם דכתיב 'כה' אלהינו בכל קראנו אליו" [דברים ד, ז]. הדעה החולקת אומרת שלא כל תפילה מתקבלת מיד: "אמר רבי חייא רבה כתיב 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'" [תהלים כז, יד] הוי מתפלל וחוזר ומתפלל ויש שעה שיתנו לך. דבר אחר: "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" דוד בשביל שהיה יחידי אמר עת רצון אבל תפלתן של ציבור אינה חוזרת לעולם ריקם הוי (זו כוונת הפסוק) 'כה' אלהינו בכל קראנו אליו" [דברים רבה, ואתחנן ב]. למרות המחלוקת הזו, כולם מודים שתחינה בבכי לפני הקב"ה מתקבלת תמיד: "ואף על פי ששערי תפילה ננעלו (לאחר חורבן הבית) שערי דמעות לא ננעלו" [בבא מציעא נט ע"א].

והנה החסיד הזה, מלבד העבודה שהוא עובד במעשה מצוותיו על הפנייה הזאת, הנה ודאי צריך שיצטרע תמיד צער ממש על הגלות ועל החרבן, מצד מה שזה גורם מעוט כפיכול לכבודו יתברך, ויתאנה לגאלה, לפי שבה יהיה עליו לכבוד שמו יתברך, והוא מה שאמר התנא דבי אליהו שהבאנו למעלה, "ומתאנה ומצר לכבוד ירושלים" וכו', ויתפלל תמיד על גאולתן של ישראל והשבת כבוד שמים לעלוי. ואם יאמר אדם, מי אני ומה אני ספון? שאתפלל על הגלות ועל ירושלים, המפני תפילתי יכנסו הגליות ותצמח הישועה? תשובתו בצדו, כאותה ששנינו (סנהדרין לו ע"א), "לפיכך נברא אדם יחיד - כדי שכל אחד יאמר, בשבילי נברא העולם", וכבר נחת רוח הוא לפניו יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם, מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקדוש-ברוך-הוא שמח בזה.

ועל העדר זה הדבר התרעם הנביא (ישעיה נט, טז), "וירא כי אין איש, וישתומם כי אין מפגיע"°. ואמר (שם סג, ה), "ואביט ואין עזר, ואשתומם ואין סומך". ואמר (ירמיה ל, יז), "ציון היא, דרש אין לה", ופרשו זכרונם לברכה (עין סוכה מא ע"א), "מפלל דבעיא דרישה", הרי כאן שחיבים אנהנו בזה, ואין לנו לפטר מפני מעוט כחננו, כי על פיוצא בזה שנינו (אבות ב, טז), "לא עליך המלאכה לגמור, ואי אתה בן חורין לבטל הימנה". ואמר עוד הנביא (ישעיה נא, יח), "אין מנהל לה מפל בנים לדה, ואין מחזיק בידה מפל בנים גדלה", ואמר (שם מ, ו), "כל הבשר חציר, וכל חסדו צציץ השדה", ופרשו זכרונם לברכה (עין עבודה זרה ב ע"ב), שכל חסד שעושים - לעצמם הם עושים, לטובת נפשם ולהנאתם, ואינם מתפונים לפונה השלמה הזאת, ולא מבקשים על עלוי הכבוד וגאולתן של ישראל, שהרי אי אפשר לכבוד העליון להתרבות אלא בגאולתן של ישראל, וברבוי כבודם, שזה תלוי בזה באמת, וכמו שכתוב בתנא דבי אליהו שהזכרתי, "ומתאנה על כבודו של הקדוש-ברוך-הוא ועל כבודן של ישראל".

